

Fig. 1. Museibyggnaden.

Nordiska Museets återöppnande.

Den 8 juni 1907 skall stå som en bland märkesdagarna i Nordiska Museets historia. Då öppnades portarna till det nya hem, som rests ute på Djurgården och som innesluter Nordiska Museets samlingar på nytt ordnade och uppställda.

Byggnaden omfattar, utom vestibulen med trappuppgångarna, en väldig hall, som sträcker sig i byggnadens längdriktning och är 126,6 meter lång. (För jämförelses skull må här nämnas, att Uppsala domkyrkas yttre längd utgör 118,7 meter.) Omkring hallen löpa 4 gallerier motsvarande 112 rum, hvartera af omkring 42 kvadratmeters golftyta. Dessutom inrymmer byggnaden en stor sal, den s. k. kungssalen, porslinsrummet, kyrksalen, de tillfälliga utställningarnas sal samt 6 andra mindre utställningsutrymmen. Vidare

förekommer en entresolering, som lämnar plats för ljusa magasin, och i jordvåningen bildas under stora hallens golf ett magasin med sekundär belysning. För öfrigt finnas: ett bibliotek med studierum, föreläsningssal, 16 arbetsrum för tjänstemännen, fotografiateljier, 3 verkstadsrum, maskinrum och värmeledningslokal, bostad för öfvervaktmästare och maskinist, kafélokal med kök, toaletter och en del smärre rum och utrymmen på olika ställen i byggnaden. De exakta byggnadskostnaderna kunna ej ännu angifvas, men torde komma att uppgå till omkring 3,400,000 kronor.

Fig. 2. Kronprinsen förklarar museet öppnadt.

I anledning af museets öppnande hade dess nämnd anordnat en invigningsfest, till hvilken, utom den kungliga familjens medlemmar, inbjudits regeringens och riksdagens ledamöter, främmande makters sändebud, högre civila och militära ämbetsmän, akademier och lärda samfund, styresmännen för landets samtliga museer och

representanter för museer i utlandet, af hvilka flera från Danmark, Norge, Finland och Ryssland hitrest till festen, studentkårernas styrelser, stadsfullmäktige och andra korporationer samt alla museets vänner och gynnare, dess donatorer, garanterna för dess lotteri, hedersledamöter och i Stockholm boende ständiga ledamöter i Samfundet för Nordiska Museets främjande m. fl.

Samlingen skedde kl. 2 e. m. å platsen nedanför den stora trappa, som leder upp till museets hufvudingång. Här hade äreportar virade med granrisguirlander rests, och själfva området var afstängdt med flaggstänger lindade med grönt och med blågula vimplar i toppen. På ömse sidor om hufvudportalen nedhängde jättelika vimplar, som räckte nästan från takkransen och ned till marken.

När Deras Kungliga Högheter Kronprinsen, Prins Gustaf Adolf, Prins Carl och Prinsessan Ingeborg samt Prins Eugen anländt, spelades kungssången af Flottans musikkår, som var placerad i ett af midtelpartiets torn, hvarpå utbragtes ett lefve för Konungen, åtföljdt af fanfarer.

Omedelbart därefter framträdde på trappan Nordiska Museets nämnds ordförande professor I. G. Clason och höll följande tal:

»I Nordiska Museets nämnds namn bringar jag Eder alla ett varmt tack, för det Ni velat med nämnden högtidlighålla den stund, då det blifvit nämnden möjligt att åter göra tillgängliga Nordiska Museets samlingar.

Tack vare det varma intresse, med hvilket Artur Hazelii fosterländska verk redan i dess begynnelse omfattades af en stor allmänhet, — tack vare i första rummet H. M. Konungens kraftiga understöd, då han täcktes upplåta detta område för museibyggnaden, — tack vare frikostiga gåfvor från hela den kungliga familjen, — tack vare Kungl. Maj:ts nädiga tillstånd till anordnandet af ett penningelotteri, — tack vare de män, hvilka såsom garanter trädde emellan för igångsättandet af detta lotteri, — tack vare slutligen alla dem, som vid byggnadsarbetets utförande och samlingarnas ordnande uppjudit all sin förmåga att åstadkomma det bästa, står nu den byggnad färdig, hvarom skalden siade

»En gång, en gång det hem skall färdigt stå,
där hvarje hemlandsbild sitt rum skall få,
och hvarje nordiskt drag, som tid ej mejat,
skall stå i dagen solskensblankt och fejad.
Dit skall den vise stundom vandra opp
att grunda tyst på släktets lefnadslopp,
och konstnärn dit skall ofta ställa stegen
att se den färg och form, som är vår egen.
Dit skall en skald i tankar gå ibland
och värmas vid en bild från Utmeland,
dit skall en rosig pilt vid moderns sida
utöfver minnestemplets trappor skrida,
och när de fäderns slöjd och verk bese,
hon hviskar: »blif en riktig svensk som de!»

Vår nordiska kultur har höga anor; den är icke från i går; då Egyptens pyramider byggdes, hade vår stam bott här i landet i många tusen år. Redan dess ålder, som måste räknas i tio tusentals år, och dess oafbrutna följd borde inge vörndnad.

Vårt samhälle är genomväfdt af traditioner och sedvänjor, hvilka kunna följas långt tillbaka i tiden. Vårt egendomliga svenska kynne har alltså sina rottrådar djupt ner i forntiden. Vi må akta oss att af lättsinne eller okunnighet afklippa dem.

Vår historia visar, att äfven om under långa tider antinationella krafter söka pressa oss ur vår bana, återtager dock förr eller senare folksjälen sitt naturliga jämviktsläge; i sådana ögonblick blifva vi åter *ett* folk.

Vi, som här stå, äro alla födda och uppfostrade under ett århundrade, då det nationella, det fosterländska icke aktats alltför högt. Det är icke en tillfällighet, att en institution sådan som Nordiska Museet tillkommit just under denna tid; ty en kraft uppväcker alltid en motkraft.

Äfven om man hittills icke tillfullo förstått innebörden af denna institution, torde dock, med de vindar som nu blåsa, dess djupgående betydelse för vårt folk snart blifva uppenbar och allt det understöd komma den till del, som den behöfver för att fylla sin mission.

Ty, märken väl! Nordiska Museet är icke en samling egendomliga föremål uppradade för att roa en nyfiken allmänhet. Nordiska Museet är en källa, hvars aldrig sinande flöden redan väckt och allt framgent skall väcka och gifva växtkraft åt slumrande nationella idéer.

Nordiska Museet är en institution, som icke blott genom de i byggnadens salar förvarade kulturminnenas egen inneboende kraft kommer att verka väckande, utan som ock genom publikationer, genom föreläsningar och demonstrativa specialutställningar, hvarför särskilda lokaler finnas anordnade, kommer att med ökade krafter arbeta för spridandet af kunskap om nordisk, företrädesvis svensk kultur, d. v. s. arbeta för att lära oss känna och förstå oss själfva med våra nationella egenskaper — med våra minnen och våra drömmar.

Nordiska Museets skapare lät rista på den ena af de båda minnespelarne vid uppgången till byggnaden:

Från fäder är det kommet, till söner skall det gå,
så långt som unga hjärtan ännu i Norden slå,

och på den andra:

Den dag kan gry, då allt vårt guld ej räcker
att forma bilden af den svunna tid.

Nordiska Museets sigill bär inskriften: Känn dig själf!

De tre tänkespråken gifva oss i sammanträngd form grundtankarna för denna institution.

I byggnadens och i samlingarnas midt hafva vi satt Gustaf Vasa, han, som jämte Engelbrekt och Sturarne åter frigjorde det svenska kynnet, sedan det under ett århundrade legat pressadt under utländskt tryck.

Med handen knuten manar oss vår 400-årige nationalhjärte ännu i dag:

Varer svenske!

Eders Kungl. Höghet!

I Nordiska Museets nämnds namn, i alla deras namn som här samlats kring Eders Kungl. Höghet, i Svenska folkets namn anhåller

jag nu i underdånighet, att Eders Kungl. Höghet täcktes låta öppna dessa portar.»

Kronprinsen förklarade därpå i Konungens namn Nordiska Museet öppnadt. I detsamma sprungo de stora ekdörrarna till byggnaden upp, och under tonerna af Ulfåsamarschen tågade de inbjudna genom vestibulen in i den stora hallen.

Fig. 3. Parti af vestibulen.

Till höger från ingången vid hallens norra ända var Artur Hazelius' byst rest, omgifven af en dekoration af grönt och blommor, band i de blå och gula färgerna samt öfverst svenska flaggan. Från

Fig. 4. Hallen.

galleriet sjöng en manskör »Hör oss Svea», hvarefter museets styresman fil. doktor Bernhard Salin från estraden vid Hazeliuss' byst talade följande:

»Nordiska Museets mäktiga byggnad har hitintills för den stora allmänheten tett sig som en sluten mörk massa. I dag har den för första gången öppnat sina portar och mottagit skaror af besökande för att visa dem sina ljusfyllda hallar och salar. I museets i dessa utställda mångskiftande och rikhaltiga samlingar kan svenska folket åter afläsa hufvuddragen af sin kulturella utveckling. Och därborta i hjärtat af museet, midt bland dessa tusentals minnen, som låta generation efter generation träda oss till mötes, där är satt urtypen för en fullödigg svensk man, där sitter den gamle kung Gösta, Sveriges nydanare och landsens fader. Väl är han gammal och grå, men man ser likväl, att han ej blott äger vilja utan äfven förmåga att med seg och obruten kraft värna sitt lifsverk. Och det som museet

ej mäktar gifva inom denna slutna byggnad, det återfinnes fyligare och än mera lefvande däruppe på Skansens fria höjder. Få äro väl de, som ej någon gång däruppe gripits af känslor renare och ädlare än de som födas under trampet i hvardagslifvets Grotte-kvarn.

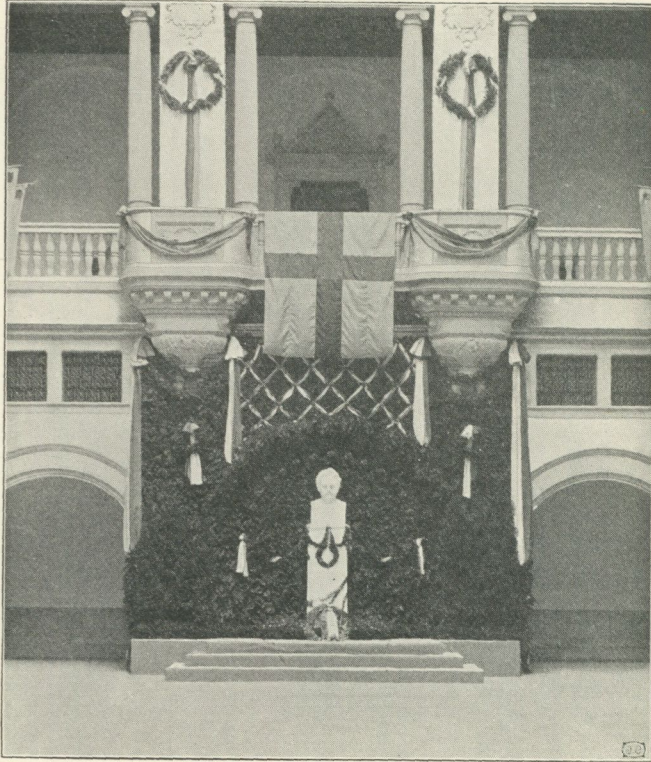

Fig. 5. Artur Hazelius' byst.

Allt detta som jag nu omnämmt, det är väl ett enastående, ett härligt monument öfver svenska folket, och hvilket annat land eller folk har att uppvisa ett motstycke? Vi alla, vi veta, att allt detta är en enda mans lifsgärning, och att den mannen var den store samlaren och fosterlandsvännen Artur Hazelius, och väl höfves det oss i dag att egna en tacksamhetens hyllning åt hans minne.

Gedigen och storslagen till sin karaktär fördjupade sig Artur Hazelius i de uppgifter han hade för händer, men hans anlag peka-

de ej åt något särskildt håll. Han var därför redan en man, innan han grep tag i den verksamhet, som sedan skulle utforma sig till hans lifs stora gärning. Sällan har någon så helt gått upp i sitt arbete som Artur Hazelius, när det gällde att åt framtiden bevara minnen från forna dagar. Föremål fogade han till föremål, grupp till grupp i alltjämt växande antal. Högt satte han sitt mål, och upp mot målet steg han stadigt, och ju högre han kom, dess mer vidgade sig hans synkrets, dess mer vidtomfattande blef hans verksamhet. Därunder ljöd med ständigt ökad styrka hans maning till Sveriges folk: »Känn dig själf!» och Sveriges folk förstod honom. Från tusentals hem, allt från den höga kungaborgen till den torftäckta låga torparkojan räckte offervilliga händer fram gåfvor af alla slag, på det att han måtte foga dem samman till en helgjuten, lefvande bild. Hans väg uppåt låg ej jämnad och lätt bestiglig framför honom. Tvärtom. Han hade ett otal af svårigheter att öfvervinna; ekonomiska bekymmer i högre grad än de oinvigda kunna ana. På grund af oförmåga att fatta betydelsen af hans verksamhet möttes han understundom ej blott af likgiltighet utan äfven såväl af ett rent motarbetande af hans planer som ock ett hånfullt gäckeri. Men Artur Hazelius, han ej ens sviktade, där de flesta skulle hafva stupat. Med otrolig seghet och viljekraft fullföljde han trots allt sina planer, och ofta hördes han upprepa skaldens ord:

Tron ej hvad håglösheten hviskar till er,
att striden är för hög för er förmåga,
och att den kämpas ut väl er förutan.

Hans framgång var dock ej uteslutande beroende på hans energi, hans sympatiska personlighet vann honom många vänner, som stödde hans sak. Hans oegennyttia, hans tillbakadragenhet, när det gällde hans egen person, hans brinnande entusiasm voro allt egenskaper, som hjälpte honom till slutlig seger. Samlandet var dock endast medel. Målet var väckande af fosterlandskärleken. Kärlek till vårt gamla härliga land med sina skogomkransade sjöar och fält, vördnad och hängifvenhet för det folk, som sedan urminnes tid bebott och odlat detta land, de voro rötterna, från hvilka hans verksamhet

växte upp. Liksom Sveriges allmoge årtusenden igenom i vårens tid vid vissa källor druckit hälsa för hela det kommande året, så drömde säkert Artur Hazelius, och hvem drömmer ej gärna så med honom, att Sveriges ungdom släktled efter släktled i en oöfverskådlig framtid skulle vandra till Nordiska Museet för att ur forntidsminnenas här klart flödande källa dricka sig till andlig hälsa för hela sitt lif.

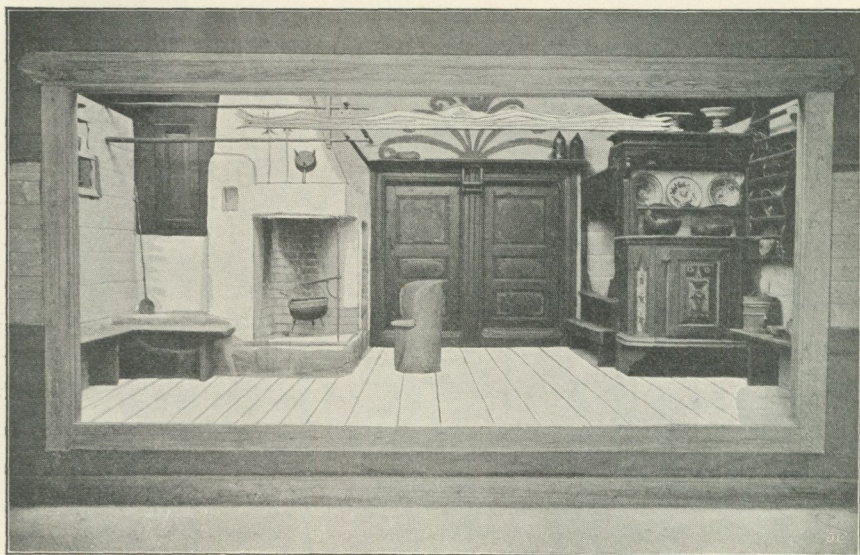

Fig. 6. Interiör från Transtrand, Dalarna.

Det är ej allom gifvet att kunna genomföra en så stor lifsgärning som Artur Hazelius', dock måtte det alltid finnas bland oss män, som med samma hängifvenhet, med samma uthållighet och samma orubbliga tro på slutlig framgång omfatta sina skilda uppgifter. Måtte dylika män, inom hvad område de än verka, alla sätta sitt mål lika högt som Artur Hazelius gjorde, då skall en ljus framtid öppna sig för vårt fosterland, vårt gamla fria Sverige.»

Efter talet sjöngs unisont »Du gamla, du fria, du fjällhöga Nord», hvarpå representanter för akademier och museer framträdde för att bringa Nordiska Museet och Artur Hazelius' minne sin hyllning.

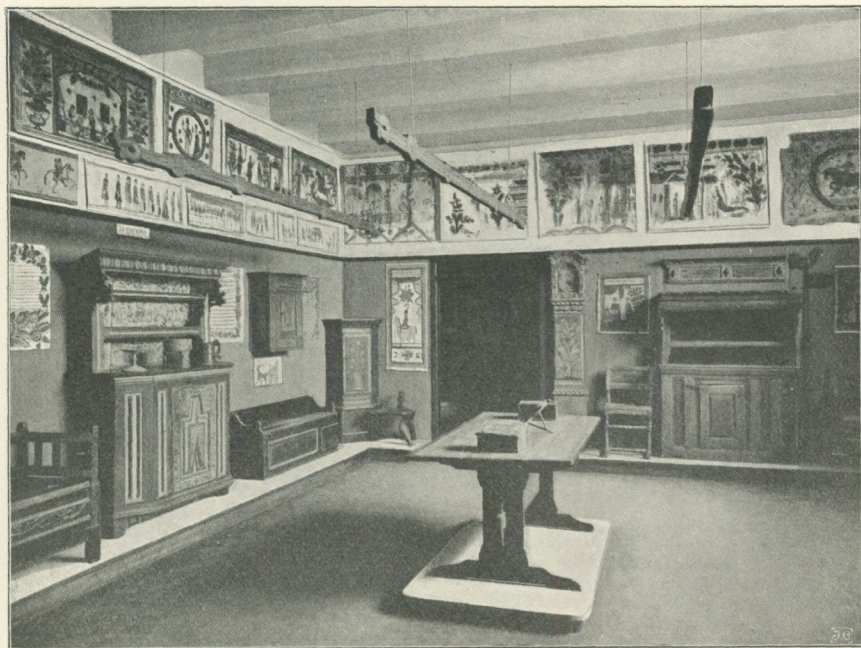

Fig. 7. Dalarna.

Från Göteborgs Museum frambars genom kammarherre Carl Lagerberg en konstnärligt textad, i blå chagrin inbunden adress af följande lydelse:

Till Nordiska Museet.

Arthur Hazelii storslagna skapelse står nu efter decenniernas utröttliga sträfvanden inför det hittills viktigaste momentet i sin utveckling, i det att Nordiska Museet den 8 juni 1907 kan för allmänheten öppna sina rika samlingar uti eget hem.

Vid invigningen af Nordiska Museets nya byggnad, som inom sina murar sluter enastående värdefulla minnen ur Svenska folkets kulturella lif, vill Styrelsen för Göteborgs Museum härmed frambära uttrycken af sin odelade aktning och beundran för det vidtomfattande och för det Svenska museiväsendet betydelsefulla arbete, som hittills nedlagts inom Nordiska Museet, och med lyckönskningar

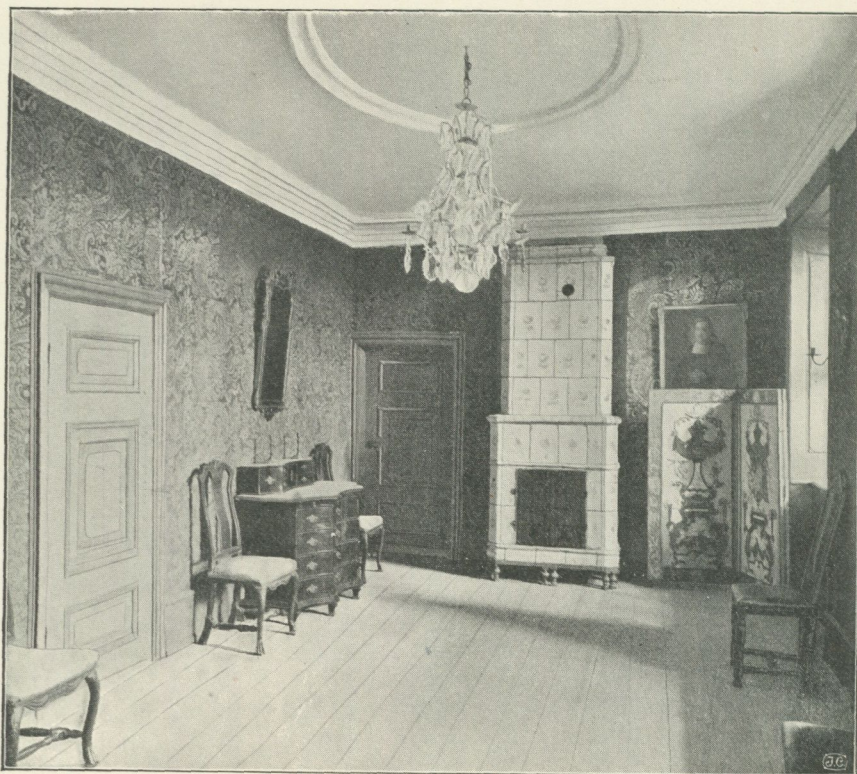

Fig. 8. Rum från Högbergsgatan, 1730-talet.

till Museets Nämnd, dess Styresman och öfriga tjänstemän uttala de uppriktigaste förhoppningar för Museets framtida utveckling.

Göteborg den 3 juni 1907.

Gust. Lagerbring

August Carlson

Ernst M. Bratt

Erik Trana

Johan E. Ekman

Ludvig Stavenow

Otto Sylwan

Alg. Carlander

Abraham Langlet

H. v. Gegerfelt

Carl Lagerberg.

Från Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien öfverlämnades af riksantikvarien Hildebrand följande adress:

Nordiska Museet helsas, när det i dag åter för allmänheten öppnas i förstoradt och genom systematisk anordning inom lämplig

lokal förädladt skick, på det varmaste af Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien.

Akademien bringar sin hyllning åt den stora tanke, som ligger till grund för detta museum, och åt den energi, med hvilken denna tanke, trots alla svårigheter, blifvit förd till seger.

Det förberedande stadiet har varit långt och har icke kunnat vara annat. Artur Hazelius fick aldrig se sin stora skapelse fullbordad. Gunnar Hazelius fick visserligen se arbetet närma sig målet men först under den tredje styresmannens tid blef det förberedande arbetet fullbordadt. I den omständigheten att på detta sätt tre män den ena efter den andra verkat mot samma mål, besjälade af samma anda, styrkta af samma viljekraft, deri ser Akademien en garanti för det goda verkets fortfarande och utvecklande under kommande tider, till fromma för fosterlandskänslan och forskningen, till heder för Sverige. Stockholm den 8 juni 1907.

Å Kungl. Akademiens vägnar

Ivar Afzelius.

Hans Hildebrand.

Från Kulturhistoriska Museet i Lund nedlades af ordföranden i dess styrelse professor P. Fahlbeck vid Hazeliis byst en stor lagerkrans med band i de svenska färgerna, å hvilka lästes: »I minne af banbrytaren och förgångsmannen Artur Hazelius», samt »Kulturhistoriska Museet d. 8 juni 1907». Härfå framfördes välgångsönskingar af intendenten vid sagda museum J. G:son Karlin.

Från Malmö Museum öfverlämnade intendenten H. E. Larsson en adress, hvilkens vignett visar bilden af ett rikt fruktbärande träd. Adressen har följande inskrift:

Malmö Museum till Nordiska Museet vid invigningen af dess nya byggnad den 8 juni 1907.

Minnen af forna släkten,
som Norden odlat, värvat och byggt,
hemmet åt dem står färdigt;
må de lefva där godt och tryggt!
Manande må de tala
till släkten, som följa i vardande tid,

om fädrens anda och sinne,
om dugande dåd och hårdig id.

Malmö museums styrelse:

Vald. Ewerlöf

Georg Cronquist

Rob. Darin

Fritz Hallberg

F. H. Kockum

O. Stellan Mörner

Bertil Sederholm

John Smedberg

John Tesch

Chr. Hommerberg

Fredrik Jungbeck

T. Wählin

Hans Emil Larsson.

Konservatorn vid Kejsar Alexander III Museets i Petersburg etnografiska afdelning doktor N. M. Mogiljanskij framträdde här- efter och framförde följande hälsning:

»Votre Altesse Royale, Messieurs! Le Musée Russe de l'Empereur Alexandre III avec sa section d'ethnographie m'a chargé de présenter ses felicitations à cause de l'inauguration du Musée du Nord.

Créée dans la patrie de Linné par l'effort des savants du pays avec le concours sympathique de toute la population cette Institution aura sans doute un succès éclatant dans la voie du progrès de la science ethnologique.

Notre Musée de Pétersbourg consacré en grande partie à l'étude des populations du nord se trouvant encore en état de formation salue tout expréssément son confrère ainé.»

Slutligen hade Finska Fornminnesföreningen sändt en adress af följande innehåll:

19 ⁸/_{VI} 07 Finska Fornminnesförening hälsar i Nordiska Museet den mäktige strålkastaren till belysande af fädernes kultur med lifligaste lyckönskan.

J. R. Aspelin.

Juhani Rinne.

Härmed var själfva invigningshögtidligheten slutad, och de inbjudna spreda sig i de olika utställningssalarna för att bese samlingarna.

En af kammarherre Adolf Berencreutz författad fosterländsk dikt, »Till Nordiska Museet vid dess återöppnande den 8 juni 1907», utdelades i tryckta exemplar bland de inbjudna.

Fig. 9. Lindgrenska rummet, 1850-talet.

Den middag, som museets nämnd efter själfva invigningen af byggnaden gaf för inbjudna museimän och andra gäster, bland hvilka märktes ecklesiastikministern, bar på samma gång prägel af en hyllningsfest för de båda döde Hazeliuss minne och af en glädjefest öfver att museibyggnaden stod färdig och museets samlingar ånyo voro tillgängliga.

Byråchefen V. Almquist talade för det Hazeliusska minnet. Bland de utländska gäster, som talade för museet, voro direktör Sofus Müller från Nationalmuseum och direktör Bernhard Olsen från Dansk Folke-museum, Köpenhamn, samt intendenten A. O. Heikel från Historiska Museet i Helsingfors. Vid middagens slut tog ecklesiastikministern till ordet och tackade å gästernas vägnar. Därtill knöt han några ord om Nordiska Museets fosterländska gärning, dess nödvändighet så att säga inom Sverige, och uttalade sin visshet om, att så länge Sverige äges af svenskar, så länge skall Nordiska Museet stå och växa, troget understödt af det land, hvilkets minne det bevarar.